

УДК 338.242.2

Можайкіна Н.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Куц А.В.

*студентка факультету економіки і підприємництва
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

ПРОБЛЕМИ НЕОІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

PROBLEMS NEOINDUSTRIALIZATION OF ECONOMY OF UKRAINE

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано необхідність впровадження неоіндустріалізації, визначено контури, яких вона торкається. Аналізуються проблемні та стримуючі фактори цього процесу. Виділено стратегічні напрями розвитку промислових підприємств в умовах неоіндустріалізації. Запропоновано пріоритетні інструменти нової промислової політики держави на основі впровадження технологічних і організаційно-управлінських інновацій.

Ключові слова: неоіндустріалізація, характеристики неоіндустріалізації, проблемні та стримуючі фактори, контури неоіндустріалізації, перспективні напрями розвитку, стратегія розвитку промислових підприємств, інноваційність українських підприємств, інструменти неоіндустріалізації.

АННОТАЦИЯ

В статье обоснована необходимость внедрения неоиндустриализации, обозначены контуры, которые она затрагивает. Анализируются проблемные и сдерживающие факторы этого процесса. Выделены стратегические направления развития промышленных предприятий в условиях неоиндустриализации. Предложены приоритетные инструменты новой промышленной политики государства на основе внедрения технологических и организационно-управленческих инноваций.

Ключевые слова: неоиндустриализация, характеристики неоиндустриализации, проблемные и сдерживающие факторы, контуры неоиндустриализации, перспективные направления развития, стратегия развития промышленных предприятий, инновационность украинских предприятий, инструменты неоиндустриализации.

ANNOTATION

In the article substantiates the need for the introduction neoindustrialization and marked outlines that it touches. The problem and the constraining factors of the process are analyzed. The strategic directions of development of industrial enterprises in the conditions of neoindustrialization are allocated. Been proposed priority instruments of a new industrial policy of the state on the basis of technological, organizational and managerial innovations.

Keywords: neoindustrialization, neoindustrialization characteristics, problem and constraints, neoindustrialization contours, perspective directions of development, strategy of development of industrial enterprises, innovation Ukrainian enterprises, neoindustrialization tools.

Постановка проблеми. Сьогодні всі країни світу різною мірою охоплені процесом неоіндустріалізації. Ієрархічна система світогосподарської взаємодії, що відтворюється на мегарівні в рамках центр-периферійної моделі, формує змістовні відмінності нової парадигми розвитку для розвинених країн і країн, що розвиваються. В результаті для України актуалізується проблема освоєння вищих технологічних укладів,

відновлювального зростання економіки країни з метою формування та реалізації курсу на неоіндустріалізацію. Одночасно в цьому контексті вирішуються й проблеми експортної сировинної залежності країни, технологічної відсталості національної економіки, що розбудовує потенційну диверсифікованість не тільки галузевої структури національної економіки, але й її міжнародної спеціалізації, а також сприяє формуванню стратегічної конкурентоспроможності країни у світовій економіці. Враховуючи це, актуальними вважаємо розроблення та реалізацію комплексу заходів для поетапної неоіндустріалізації економіки України з урахуванням кращого міжнародного досвіду у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Неоіндустріалізаційну парадигму розвитку економіки, а також перспективи міжнародної інтеграції української економіки та її окремих ланок активно вивчають такі вітчизняні вчені, як, зокрема, А. Амоша, Л. Батченко, В. Вишневський, В. Гейц, В. Саєнко, М. Чумаченко, Т. Драга, О. Ковтун, М. Юдина, Е. Сердюк. Серед найвідоміших закордонних вчених, що заклали теоретичний фундамент у цій сфері, слід назвати таких, як В. Архангельський, С. Белозеров, А. Бузгалін, Ю. Винслав, С. Глазьев, С. Губанов, Г. Клейнер, І. Ларіонов, В. Цветков. Загалом наведені вченими факти свідчать про наявний парадигмальний зсув у частині вибору шляхів розвитку національних економік. Тепер це вже не звична постановка задачі в постіндустріальному стилі про пріоритетність інформаційного сектору, а установка на виробництво цілком відчутних матеріальних цінностей, без контролю над випуском яких, як виявилось, інформаційна економіка навіть в найбільш розвинених країнах втрачає (принаймні частково) свій потенціал ефективності та конкурентоспроможності.

Мега статті. Процес становлення неоіндустріалізації є об'єктивним і активно впливає і буде впливати надалі на економічний розвиток як окремих регіонів, так і країни загалом. Необхідно усвідомити механізм, визначити проблемні та стримуючі фактори цього процесу, а

також виявити перспективні напрями розвитку для вирішення проблем, пов'язаних з неоіндустріалізацією.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегії реіндустріалізації і неоіндустріалізації як умови ефективного економічного розвитку одержали поширення в посткризовий період 2008–2009 рр. на тлі скорочення світового попиту і, як наслідок, світового виробництва, а також високої потреби провідних країн світу в підтримці зайнятості населення, динамізму інвестиційного розвитку в реальному секторі національних економік, усвідомлення високого ступеня деіндустріалізації їх промисловості на базі глобалізації та транснаціоналізації економіки. Одночасно з 2010 р. починається активний процес неоіндустріалізації економік США і країн Західної Європи [1, с. 29–36].

Серед відомих наукових публікацій з цієї теми необхідно згадати дослідження Дж.К. Гелбрейта «Нове індустріальне суспільство», а також роботу П. Маршу «Нова промислова революція: споживачі, глобалізація, кінець масового виробництва». С. Губанов вважає, що «неоіндустріалізація – це наступний етап індустріалізації, яка характеризується: а) впровадженням замість ручних і напівавтоматичних верстатів роботизованих виробничих комплексів; б) заміною індустріальної на інноваційну модель економіки». Крім того, неоіндустріалізація – це створення замість екстенсивного типу розвитку інтенсивного; це стрімкий розвиток наукоємних галузей 5–6 технологічних укладів, які є «двигунами» неоіндустріалізації; це розуміння того, що ефективність економіки вимірюється не за допомогою ВВП, а показниками щастя, якості життя та продуктивності праці. Як зауважив Е. Тоффлер у своїй книзі «Третя хвиля», нова індустріалізація – це не створення мультинаціональних корпорацій, а впровадження такого виробництва, яке здатне задовольнити індивідуальні потреби людини, допомогти їй зберегти свою молодість, здоров'я, красу і отримати нові відчуття.

Так, наприклад, В. Мау пише про нову модель росту в умовах, що змінилися, яка одержала спеціальну назву – «new normal» («нова нормальність»). В. Татаркин із групою дослідників розглядає нову індустріалізацію як актуальний тренд сучасного розвитку вітчизняної економіки. Вони дотримуються тієї точки зору, що постіндустріальна економіка повинна бути більш «реальною». Особливістю підходу є розгляд цілей неоіндустріалізації з позиції розвитку людини. Інновації повинні працювати на благо людини, тобто бути соціальними. Вони трактують неоіндустріалізацію як синхронний процес створення нових, високотехнологічних секторів економіки та ефективного інноваційного відновлення її традиційних секторів [2, с. 3–21; 3, с. 9–21; 4].

Для обґрунтування необхідності впровадження нової індустріалізації висував свої аргу-

менти Р. Аткінсон. Він призиває до вироблення загальнонаціональної промислової стратегії та вказує на такі найважливіші причини для розвитку обробної промисловості. Обробна промисловість породжує ефекти поширення нових знань на всю іншу економіку, які обов'язково поширяться на інші бізнеси.

Зниження ринкової частки в галузях, заснованих на знаннях, справляє негативний ефект на всю економіку. Якщо країна втрачає аерокосмічну галузь, то відбувається деградація всієї інноваційної економічної системи. Це ускладнює зростання інших галузей, що послаблює загальну конкурентоспроможність [5, с. 10–25].

Об'єктивний хід розвитку подій у світовій індустріальній сфері після 2009 р., а саме четверта промислова революція, «Індустрія 4.0», яку позначають як розумне інтелектуальне виробництво, змушує визнати, що концепції неоіндустріалізації точніше відображає суть тих перетворень, до яких підійшли сучасні передові суспільства. Таким чином, нова економіка одержує «новий» зміст. Виходячи із цього визначення, можна виділити такі якісні характеристики неоіндустріалізації:

- повномасштабна електронізація та автоматизація виробничих процесів;
- становлення інтелектуальної праці як пануючої;
- подальше витіснення працівників і заміна їх машинами;
- зв'язаність усіх атрибутів креативності й інноваційності в єдине «нове» явище із сектором матеріального виробництва [6].

На Заході суть змін, що відбуваються в організації промислового виробництва, стали називати новою промисловою революцією. У Німеччині, яка розбудовує з 2011 р. офіційну державну програму «Індустрія 4.0», вважають, що до цього світ пережив три промислові революції, а зараз приступає до четвертої. На думку «Індустрії 4.0», першою промисловою революцією була механізація виробництва з використанням води та потужності пару, друга характеризується силою електрики, третя – це цифрова революція, яка почалася з використання електроніки та інформаційних технологій, а четверта революція відображає впровадження кіберфізичних систем і персоналізованого виробництва, тобто демонструє силу Інтернету.

Таким чином, основна суть нової індустріалізації полягає в тотальному впровадженні електронного обладнання не тільки в процесі фінансового керування компаніями, але й у процесах дизайну, розроблення, дистрибуції, післяпродажного обслуговування зробленої продукції. В результаті електроніка одержала можливість самоорганізації й, відповідно, виконання тих контрольно-керуючих функцій, які раніше виконувала людина. Як би дивно не звучало, але техніка стала управляти технікою, яка породила технотронне суспільство. Справ-

жне технотронне суспільство – рівень розвитку інфокомунікаційних технологій, що досягаються в цей час, який дає змогу радикально перетворити розширений виробничий процес за рахунок освоєння функцій керування цим процесом системою машин, організованою в електронні мережі передачі даних. Тому технологічним змістом нової індустріалізації є промисловий Інтернет, 3D-технології і промислові роботи, які в майбутньому повинні привести до революційних зрушень в індустріальній і, що є найголовнішим, в соціальній сферах.

Поняття «неоіндустріалізація» має свої плюси й мінуси. Прихильники концепції неоіндустріалізації виділяють такі позитивні фактори нової індустріалізації: зниження частки сектору матеріального виробництва за рахунок росту сектору послуг і наукових досліджень; зміна структури сектору матеріального виробництва у вигляді росту наукоємних галузей; збільшення частки населення, що має вищу освіту; перенос основних вкладень із фінансового капіталу (основного й оборотного) у людський капітал; розвиток малого бізнесу, який більш оперативно реагує на виникнення нових можливостей; поглиблення поділу праці; зниження транспортних бар'єрів на шляхах руху робочої сили й матеріальних ресурсів; розвиток аутсорсинга; формування єдиного світового ринку. Крім того, виділяють ряд супутніх негативних факторів, обумовлених неоіндустріалізацією, які також характеризують суть процесів, що відбуваються у світовій промисловості, а саме зростання кваліфікаційного безробіття, обумовленого підвищеними вимогами до робочої сили; зростання структурного безробіття, що обумовлене зникненням цілих професійних напрямів і падінням попиту на продукцію багатьох галузей сфери матеріального виробництва; зростання протиріч між розвиненими постіндустріальними країнами і країнами третього світу, обумовлених нерівномірним розподілом прибавочної вартості.

Загалом наведені факти свідчать про наявний парадигмальний зсув у частині вибору шляхів розвитку національних економік. Тепер це вже не звична постановка задачі в постіндустріальному стилі про пріоритетність інформаційного сектору, а установка на виробництво цілком відчутних матеріальних цінностей, без контролю над випуском яких, як виявилось, інформаційна економіка навіть в найбільш розвинених країнах втрачає (принаймні частково) свій потенціал ефективності та конкурентоспроможності. Фактично пріоритетом знову оголошена індустріалізація, а точніше, неоіндустріалізація національних економік, головною метою якої є перехід на наукоємні розвинуті технології та передове виробництво (advanced manufacturing). Під ним розуміють комплекс видів діяльності, заснованих на використанні і координації інформації, автоматизації обчислень, можливостей програмного забезпечення,

сенсорних пристроїв, комп'ютерних мереж та використанні передових матеріалів і нових можливостей, відкритих природничими науками у сферах нанотехнології, хімії, біології тощо [7, с. 223].

Для визначення перспектив неоіндустріального розвитку промислових підприємств в Україні необхідно оцінити готовність промислового середовища до неоіндустріалізації, тобто вивчити фактичне й можливе місце української промисловості в системі світового розподілу праці. Від того, які саме товари, виробничі й кадрові ресурси потрібні на світових ринках, від того, наскільки цим вимогам відповідає виробнича сфера вітчизняних підприємств, залежить те, у якому напрямі можуть здійснювати неоіндустріальний розвиток промислові підприємства України.

Оскільки сталася технологічна революція, у результаті якої передові індустріальні країни переходять на п'ятий і шостий технологічний уклад, ставлять нові завдання, то підвищується важливість надійності й стійкості зв'язків, зростає потреба у високоякісному людському капіталі, підсилюється пряма залежність успіху промислового підприємства від ступеня його інтегрованості у світову систему виробничих відносин.

Особливо актуально це для України, яка стикається одночасно з фінансово-економічною та військово-політичною кризами. Крім того, перед Україною, якщо вона ставить за мету активну участь у формуванні нової глобальної економічної структури, зокрема індустріальної, стоїть актуальне завдання розроблення й реалізації такої національної промислової політики, яка була б здатна відповісти на виклики сучасності.

Стан економіки України характеризується глибокою кризою та втратою значної частини промислового потенціалу. Слід назвати, по-перше, низький рівень інноваційної активності та конкурентоспроможності продукції підприємств на світових ринках, по-друге, перебування використання інформаційних технологій на незадовільному рівні. Як наслідок, критично зростають ризики посилення технологічної залежності від іноземних виробників. Згідно з даними Державної служби статистики України протягом 2000–2016 рр. частка промислових підприємств, які впроваджують інновації, продовжувала зменшуватися: з 14,8% у 2000 р. до 12,8% в 2016 р. Тому частка інноваційної продукції знизилася в 1,8 рази [7, с. 224]. По-третє, погіршення динаміки нерівномірності регіонального і міжгалузевого розвитку, по-четверте, нераціональність і несистематичність оновлення основних засобів. Все це свідчить про неспроможність нинішньої промислової політики України, що спровокувало відставання наукоємних галузей промисловості від світових конкурентів і закриття промислових комплексів.

Основними проблемами української промисловості є низька конкурентоспроможність, викликана її недостатнім технологічним рівнем, і низька ефективність виробництва, викликана недостатнім інноваційним рівнем розвитку виробництва. Це підтверджує аналіз інноваційного розвитку промисловості України, який порівняно з країнами ЄС показав вкрай низький рівень інвестицій у дослідження й розроблення, а також, відповідно, вкрай низьку частку інноваційної продукції (близько 4%) у структурі реалізованої промислової продукції.

Причиною недостатньої інноваційної активності є дефіцит засобів для авансування інноваційного процесу як на стадіях науково-технічних розробок, так і під час впровадження інноваційних змін у виробництво. Також перешкодами для розвитку інноваційного промислового підприємництва є суперечлива інноваційна політика; несприятливий інвестиційний та інноваційний клімат; практика призупинення дій окремих статей і законів, що стосуються фінансування інноваційної діяльності; прийняття нових законодавчих актів і нормативно-розпорядчих документів без належного аналізу й оцінки виконання попередніх [8, с. 125].

Потрібно відзначити, що найбільш інноваційними в Україні є підприємства з виробництва фармацевтичних продуктів і препаратів (38,2%), виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (34,0%), виробництва транспортних засобів (33,9%), видобутку металевих руд (30,4%), машинобудування (27,0%) [9, с. 129].

У 2014 р. в Україні інноваційну продукцію впроваджували 600 підприємств, нову для ринку продукцію – 137 підприємств, організаційні інновації здійснювали 125 підприємств, а маркетингові – 157, це вказує на низьку привабливість впроваджуваних інновацій за наявних масштабів України. Усього 28 видів нових технологій, створених вітчизняними підприємствами, були передані іншим підприємствам, причому закордонним передали лише 8 одиниць [9; 10].

Загалом інноваційність українських підприємств є незадовільною, особливо з погляду конкурентоспроможності на світовому рівні. Тому завдання подолання цих стійких негативних тенденцій об'єктивно набуває статусу пріоритетного вектору горизонталі матричної політики. Його правильна «розкладка» по вертикалі вимагає точного налаштування на потенціал, інтереси суб'єктів і завдання розвитку окремих господарських комплексів, видів промислової діяльності і регіонів.

В Україні істотно виснажений науково-технічний потенціал, необхідний для масштабних диверсифікованих інновацій. Причиною є спустошливе руйнування в період перехідних 90-х рр. в комплексі «освіта – наука – виробництво». Але й нині, вже в порівняно стабільних умовах, ситуація не покращується ні з фінансу-

ванням, ні з організацією ефективної взаємодії секторів зазначеного комплексу та їх суб'єктів. Водночас в контексті просування до передового виробництва в принципі вирішуваним є завдання поліпшення технологій і продуктів, вже освоєних у виробництві, які мають відносно стійкі або зростаючі ринки збуту. Це передбачає концентрацію зусиль на тих видах діяльності, в яких національний товаровиробник вже має конкурентні переваги (природні або штучні), а їх зміцнення або розвиток вимагає точкових технологічних і продуктових інновацій.

Українська специфіка складається також із серйозних структурних деформацій промисловості, перш за все у співвідношенні між високотехнологічними і матеріально-сировинними галузями. Це істотно позначається не тільки на загальній ефективності промисловості, але й на позиціях України в системі міжнародного поділу праці. Згідно з даними Світового Банку питома вага високотехнологічної продукції в загальному обсязі експорту промислової продукції України склала в 2015 р. 4% (для порівняння: Філіппіни – 68%, Сінгапур – 50%, Малайзія – 45%, Китай – 28%, Франція – 25%, Великобританія – 21%, США – 20%, Японія – 18%, Мексика – 17%, Гонконг – 16%, Німеччина – 15%, Чехія – 15%, Канада – 14%, Бразилія – 11%, РФ – 9%) [10].

Не менш важливими причинами кризи й, відповідно, відсталості України є перевага низькотехнологічних енерго- і ресурсомістких виробництв, деформована галузева структура, інтегрованість у найбільш уразливі сегменти світового промислового ринку, слабке використання потенціалу внутрішнього ринку для стимулювання стабільного розвитку промисловості, недостатньо ефективна державна політика антикризової підтримки. Усе це свідчить про те, що загалом в Україні промислова політика виявилася неспроможною. Причини її «провалів» численні та різноманітні і пов'язані як з концептуальними підходами, так і з організаційно-управлінськими проблемами її реалізації на практиці [11].

Для вирішення нагальних проблем необхідно виділити такі стратегічні напрями розвитку промислових підприємств в умовах неоіндустріалізації: розвиток промисловості на основі матричної політики як поєднання «горизонтальних» і «вертикальних» заходів; розвиток зверху вниз з боку держави шляхом створення умов та інфраструктури для неоіндустріалізації на загальнодержавному рівні; розвиток інфраструктури регіону і створення регіонального кластера з метою стимулювання неоіндустріального розвитку; стимулювання окремих промислових комплексів шляхом створення системи пільг; розвиток шляхом кластеризації промислових підприємств.

Її об'єктом і інструментом є великі вертикально інтегровані структури, що охоплюють основні етапи інноваційного циклу виробництва

стратегічного наукоємного значення (в Україні це ракетно-космічна галузь, літако- і суднобудування, приладобудування тощо), які здатні вбудовуватися в сучасну систему міжнародного поділу праці.

При цьому перспективними напрямками розвитку нової індустріалізації є модернізація виробничих потужностей, втрачених за час деіндустріалізації; розробка нових програм і проєктів, орієнтованих на інноваційну спрямованість індустріалізації; прискорене заміщення четвертого технологічного укладу п'ятим і шостим. Тільки за такого розкладу неоіндустріалізація буде тим локомотивом інноваційного розвитку, який прискорить реалізацію п'ятого і шостого технологічних укладів і забезпечить перехід продуктивних сил і виробничих відносин економіки України на новий якісний рівень. Одночасно в цьому контексті вирішуються й проблеми експортної сировинної залежності країни, технологічної відсталості національної економіки, що розбудовує потенційну диверсифікованість не тільки галузевої структури національної економіки, але й її міжнародної спеціалізації, а також сприяє формуванню стратегічної конкурентоспроможності країни.

Враховуючи те, що одним з основних елементів нової індустріалізації є готовність до впровадження елементів інформаційної економіки для автоматизації керування виробництвом, потрібно відзначити низький ступінь готовності України й за цим показником. Так, великі підприємства недостатньо впроваджують інформаційні технології у виробничий процес, з них 66% взагалі не мають своєї корпоративної мережі, незважаючи на те, що це є обов'язковим стандартом будь-якої сучасної корпорації. Більше того, 10% великих підприємств не мають навіть локальної мережі, що свідчить про ведення управлінської діяльності за стандартами минулого століття [12, с. 224].

Визначаючи контури неоіндустріалізації, потрібно відзначити, що вона торкається:

1) виробництва (зміна бізнес-моделей, реструктуризація великих об'єднань; підвищення продуктивності праці; розвиток компетенцій на глобальному рівні; підвищення якості сервісу);

2) ринків (підвищення конкурентоспроможності внутрішніх ринків, розвиток внутрішнього споживчого й промислового попиту, формування конкурентної моделі замість ручного керування великими напівдержавними компаніями, розширення можливостей приватної ініціативи, малого й середнього бізнесу);

3) галузей: (авіа-, суднобудування, виробництво верстатів, енергетика, фармацевтика, медицина та інші високотехнологічні галузі);

4) технологій (біологія, генетика, електроніка, космічна техніка, виробництво штучних матеріалів, інформатика, робототехніка);

5) соціальної сфери (інженерно-технічна освіта, екологічні стандарти);

6) регіонального аспекту (активізація приватно-державного партнерства на локальному рівні, розвиток міжрегіональних ланцюгів поставок і створення вартості, кластерів та інших зв'язків мережного типу; формування ефективного інформаційного простору суб'єктів) [12, с. 13].

При цьому стратегія розвитку промисловості в умовах неоіндустріалізації повинна ґрунтуватися на таких принципах: принцип орієнтації на лідерів; принцип відповідності неоіндустріального середовища (з цією метою українським промисловим підприємствам необхідно диверсифікувати напрями розвитку і прагнути до виходу на світові ринки); принцип виділення пріоритетних сфер діяльності (саме з таких сфер діяльності, як виробнича та інформаційно-управлінська, необхідно починати перехід на нові технологічні уклади); принцип підходу до стратегії як до моделі дій, що дасть змогу забезпечити адаптивність до українського економічного середовища, яке постійно змінюється; принцип збалансованого розвитку, що передбачає забезпечення збалансованості розвитку підрозділів, які до нього входять.

Це означає, що в масштабах державної політики необхідно створити певні умови, які дадуть змогу забезпечити промисловим і науковим підприємствам конкурентоспроможність продукції, яка випускається, на основі використання передових організаційно-технічних і управлінських впроваджень.

Найважливішим інструментом неоіндустріалізації повинне стати перш за все забезпечення впровадження технологічних та організаційно-управлінських інновацій, які вже довели свою ефективність в інших країнах.

Висновки. У контексті нової промислової політики держава як один з базових інститутів вимагає системних заходів щодо свого розвитку. Серед пріоритетних напрямів необхідно назвати підвищення ефективності та прозорості функціонування органів державної влади і управління (на основі нових більш досконалих форм взаємодії з суспільством і бізнесом, а також застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій); мінімізацію корупційно небезпечних бюрократичних процедур. Комплекс практичних заходів центрального уряду щодо промислових галузей доцільно формувати у вигляді матриці, маючи на увазі поєднання заходів як вертикальних (специфічно галузевих), так і горизонтальних з акцентом на державному стимулюванні і контролі над досягненням цільових показників розвитку окремих великих суб'єктів (а не секторів загалом), конкурентоспроможних на міжнародному рівні. Головним стратегічним результатом нової промислової політики повинна стати неоіндустріалізація національної економіки з динамічно зростаючим інноваційним компонентом. Ключова умова успішного розвитку національної промисловості в умовах нових світових

реалій – відновлення розвитку власної сфери НДДКР для самостійного прориву інновацій. При цьому акценти в забезпеченні наукових досліджень важливо змістити з громадського на приватне фінансування перш за все за рахунок великого бізнесу. Підприємства повинні бути максимально залучені в НДДКР (державні примусово, а приватні через потужні податкові та інші стимули). Окрім цього, вкрай важливим є проведення ряду заходів стимулюючого, інформаційного та дослідницького характеру щодо підвищення інформованості усіх учасників цього процесу стосовно його переваг та можливостей. Реалізація подібної політики створюватиме ряд позитивних ефектів як для держави, так і для представників бізнесу і суспільства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Побываев С. Реиндустриализация в США и ЕС / С. Побываев, С. Толкачев // Мир новой экономики. – 2015. – № 2. – С. 29–36.
2. Татаркин А. Новая индустриализация экономики России / А. Татаркин, О. Романова // Вестник Урфу. Серия: Экономика и управление. – 2014. – № 3. – С. 3–21.
3. Татаркин А. Промышленная политика: генезис, региональные особенности и законодательное обеспечение / А. Татаркин, О. Романова // ЭКОНОМИКА РЕГИОНА. – 2014. – № 2. – С. 9–21.
4. Татаркин А. Промышленная политика: теоретические основы, региональный опыт разработки и реализации / А. Татаркин, О. Романова // Промышленная политика. – 2008. – № 7. – С. 25–36.
5. Atkinson R. Why America Needs a National Manufacturing Strategy / R. Atkinson // Industry Week. – 2013. – August 16. – S. 25–35.
6. Экономист [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://economist.com.ru/neoindustrial.htm>.
7. Avdokushin E. The new economy. [Novaya ekonomika] / E. Avdokushin // Sovremennye naukoemkie tekhnologii. – 2010. – № 10. – S. 223–225.
8. Архипов С. Собственность, корпоративные конфликты и эффективность / С. Архипов, А. Радыгин // Вопросы экономики. – 2010. – С. 122–125.
9. Інноваційна діяльність промислових підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2015/dop/04/dop_idpp2014.zip.
10. Промышленная революция возвращает производство в Европу [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.unidorussia.ru/archive/num11/art11_20.
11. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України (за міжнародною методологією) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2015/dop/11/dop_inn_2014_p.zip.
12. Раєвнева О. Моделі управління розвитком промислового підприємства в умовах трансформаційної економіки: [монографія] / О. Раєвнева, І. Чанкіна. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 264 с.